

VRELCI

Leto V. — Št. 6 (49)

GLASILO DELOVNE SKUPNOSTI ZDRAVILIŠČA ROGAŠKA SLATINA

Junij 1977

Priznanje, ki še bolj obvezuje

POSLOVNO ZDRUŽENJE HOTELSKIH PODJETIJ SFRJ »JUGOHOTELI« JE OBJAVILO REZULTATE ANKETE MED GOSTI POD GESLOM »ZADOVOLJEN GOST 1976«. HOTEL DONAT JE ŠAMPION MED ZDRAVILIŠKIMI HOTELI.

Razdeljeni v klasifikacije po dejavnosti in po regijah so sodelovali hoteli iz mest, istrskega območja, zdravilišč, jezerskih letovišč, otokov, srednjega in južnega Jadrana.

Skupaj je bilo izpolnjenih 4664 anketnih listov, ki so jih oddali gostje teh hotelov.

Hotel Donat je predložil 385 anketnih lističev.

Objavljamo pripombe, ki so jih zapisali gostje o tem našem hotelu. Med ugodnimi so zelo pohvalne te, ki izpričujejo, da je osebje recepcije še posebej ljubezljivo in da je kuhinja na visoki ravni. Vse je vedno na mestu in vzorno čisto. Posebno je bil pohvaljen natakar Branko Fruk v snack-baru. Hotel bodo radi vedno priporočali znancem.

Bilo pa je tudi mnogo kritičnih pripomb:

Ponoči vlada neznosen nemir, ki ga povzročajo mopedisti in glasba v kavarni hotela Park.

Zajtrk se zelo zamudno servira. Bazen je ob vikendih močno zaseden z izletniki in otroci, ki povzročajo nenormalen živ-žav. Dolgolaši kopalci se nekontrolirano kopljejo brez kopalnih kap. Nekateri mlajši natakarji(ice) delajo čestokrat vtis popolne neza-interesiranosti, kar zelo škodi re-nomeju hotela.

Večerje so preobilne. Sobarice navsezgodaj po hodnikih glasno kličejo ena drugo, se smejejo in onemogočajo jutranji spanec. Na vratih kopalnic niso nameščene kljuge za obešanje perila. Servirajte vino tudi po eno čašo, saj dietalni abonent ne sme in ne more popiti polne buteljke.

Menjajte pravočasno dotrajale žarnice. Delajte več reklame v

JUGOHOTELI U AKCIJI »ZADOVOLJAN GOST« SEKCIJE RECEPCIONERA

imaju čast da Vam dostave za prvoklasnu uslugu u svim sektorima Vašeg hotela, a prema ocjeni provedene ankete pretežno inozemne klijentele

DIPLOMU

Hotel „DONAT“ ROGAŠKA SLATINA

za osvojeno 1 mesto ZDRAVILIŠČE
prema objavi na seminaru "zadovoljan gost"

DUBROVNIK APR. 14.-15. 1977

ZA OCENJIVAČKU KOMISIJU:

[Signatures]

PREDSEDNIK
(SALEM REŠULOVIC)

[Signature]

DIREKTOR
(VINKO POLJ)

Zahodni Nemčiji. Informacije v recepciji dopolnite s prospekti iz okoliških letovišč.

Kakovost kave za zajtrk prilagajajte okusu gostov. Vaša ni takšna. Donat servirajte tudi v sobe gostov.

Pritrditi moramo, da je bila kritika na mestu in je objektivna. Vsak med nami se lahko najde med pripombami.

Bolje mora biti! Tako naj sklene vsak zase in vsi skupaj. Sč.

Poslovnega leta ne smemo zaključiti z izgubo

Ob splošnem porastu stopnje inflacije pri nas moramo pregledati svoje razpoložljive sile, s katerimi bi se lahko čimbolj uspešno uprli njenim negativnim posledicam.

Po lanskem, razmeroma ugodnem brzdanju cen, nam letos le-te uhajajo iz okvirov, ki so določeni z resolucijami in sporazumi.

Ker smo del jugoslovanske gospodarske skupnosti, smo podvrženi vsem nihanjem, ki gospodarstvo spremljajo. Cela jugoslovanska gospodarska skupnost je močno povezana z menjavo blaga in storitev na evropskih in ostalih svetovnih tržiščih. Tako konjunkturna kot tudi recesijska

gibanja imajo svoj odraz tudi v našem gospodarstvu. Še posebno slednja se tačas močno pojavlja tudi pri nas.

Ali se lahko temu uspešno upremo? Ko smo spoznali vzroke preteče nevarnosti in njene negativne posledice, preglejmo lastne sile in sprejmimo sklep za taktiko obrambe.

Odločujoča dejavnika pri tem sta intelektualna in strokovna sposobnost naših delavcev. Zaveštno sodelovanje in trdna volja slehernega, ki sodeluje v našem proizvodnem procesu, nas bo zagotovo pripeljala k postavljenemu cilju, ki naj glasi: po-

slovnega leta ne smemo zaključiti z izgubo!

Skušajmo napraviti inventuro tistih dejavnikov, ki jih poleg poprej naštetih moremo šteti med naše zaveznike.

V TOZD zdraviliška dejavnost so to: relativno dobro tržišče povpraševalcev po naših kurah, konkurenčnost v ceni, pa ne nazadnje visoka strokovna usposobljenost kadrov, posebej še v zdravstvu.

Ko smo avgusta lani razpravljali o cenah za letošnje sezono, smo pod vtisom uspešnega brzdanja inflacije v Jugoslaviji dajali prednost konkurenčnosti. Na zborih smo sklenili, da bomo

(in tudi smo) cene le neznatno povišali. Izpad realizacije zaradi zvišanja cen, pa da bomo nevtralizirali z večjim fizičnim porastom prometa. Statistični podatki o realizaciji fizičnega obsega storitev v mesecih januar—april nam zastavljeno taktiko z uspehom potrjujejo. Temu pa ne sledijo rezultati o uspešnosti poslovanja za prvo četrtletje tega leta. Občutno so se zvišali stroški za tuje delo, to je za material in za storitve, prispevki za razne družbene dejavnosti (zakonske in pogodbene obveznosti) itd.

Zvišanje naštetih stroškov pa nam je onemogočilo, da bi s pla-

(Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje s 1. strani)

nom povišali merila za naše osebne dohodke.

Vse to so zunanji dejavniki, na katere ne moremo kaj prida vplivati. Obrnimo se zatorej k notranjim, ki pa so v naši izključni oblasti.

Reklami za povečan obisk ne dajemo skoraj nobene materialne oblike. Bolj kot dragi oglasi so uspešni osebni obiski pri delovnih organizacijah. Nevalorizirana so še vprašanja nekaterih delovnih organizacij, ki žele sistematične preglede za njihove delavce. Stiki z zdravstvenimi organizacijami za usmerjanje varovancev v zdravilišča so domala opuščeni. Z anketami smo ugotovili, da so zelo uspešen medij. Čas bi že bil, da bi vzpostavili formalno obliko za različne jubilejne priložnosti pri naših gostih (rojstni dan, družbena priznanja, veliko število opravljenih kur pri nas itd.).

Letošnje leto je razglašeno za leto kvalitete. Programi, ki so jih sprejele naše hotelske asociacije, dajejo poudarek večji ljubeznivosti in gostoljubnosti.

Na prispelo korespondenco je treba nemudoma in izčrpno odgovorjati. Odgovor naj ne bo brez prospektnega materiala. Vsi recepcijski delavci morajo biti

usposobljeni dajati jedrnat in kvalitetno informacijo v direktnih in v posrednih stikih z interesi. Glas na naši strani telefonske žice bodi vabljen, obeta ven in prijazen.

Sprejete obveznosti moramo brez pridržkov izpolniti.

Časovno ne več odmaknjena naj bi bila sistemizacija delavca za vzdrževanje osebnih stikov z gosti (public relations). Skrbeti bi moral za vsakdanjo »zaposlitev«
gostov z izleti, rekreacijskimi tekmovanji itd. Skrbeti bi moral tudi za publiciteto o raznih pomembnejših dogodkih pri nas, o osebnostih, novih dosežkih itd. Več o teh prijemih je zapisal tov. Tepeš v svoji magistrski nalogi.

Ko pa imamo gosta pred durmi, prične naša dejanska in neposredna zdraviliška turistična proizvodnja.

1. Gost bo imel občutek, da je pričakovan in da je nekdo in ne le eden med mnogimi, če bo poskrbljeno za prenos prtljage od vlaka ali avta pa do recepcije oziroma do sobe. Vnaprej mora biti pozdravljen od nosača, vartarja recepcionarja, sobarice, natakarja in to z vedrim in nasmejanim licem. Nagovorjen naj bo s priimkom in z morebitnim akademskim nazivom.

2. Delovne obleke vseh delavcev morajo biti čiste, zlikane in v brezhibnem stanju.

3. Gosta je treba po najkrajšem postopku spraviti iz recepcije. Se pravi, vse formalnosti naj bodo pripravljene.

4. Gosta moramo nevsiljivo seznaniti z dnevnim redom, z možnostmi za rekreacijo, s prireditvami, izleti itd. Ne pozabite na našo ponudbo v drugih naših obratih (Sonce, Bellevue, Terapija).

5. Izdajajte in zopet izdajajte naš reklamni material za opravljanje kur in za pitne kure z Donatom doma.

6. Čistoča in čiščenje morata biti temeljna zapoved znotraj hotela in v njegovi okolici.

Druga skupina vprašanj terja akcijo, da bomo z razpoložljivim delovnim časom in z materialom čim bolj racionalno gospodariti. Pri tem tvorno sodeluje največje število delavcev.

Izdatki za vodo, elektriko in za ogrevanje so visoki stroški. Vsi naštetni energetski viri niso vedno pod zadostni. Poslovodje in drugi organizatorji dela naj nenehno navajajo na čim gospodarnjšo porabo. Ogrevanje prostorov je treba prilagoditi zunanji temperaturi. Služba v toplarni bi morala svojo pozornost po-

svečati tudi razrešitvi tega problema. V njem leže številni skriti milijoni.

Živilski material v skladiščih in v predelavi je podvržen prekomernemu kalu, okvaram, uničenju pa tudi izginitvi. Lom porcelana in steklenine je v grozljivem porastu. Ni določena osebna odgovornost. Poslovodje morajo nadzorovati obračune in ukrepati, ko ugotovijo povzročitelje.

Dajanje hotelskega perila v pranje naj bo skrb poslovodij in šefov strežb. Racionalna poraba raznovrstnega čistilnega materiala mora biti še bolj pod kontrolo gospodinje. Izvrševati je treba sankcije proti tistim, ki naredijo nepravilen obračun konzumacij gostom ali obračun iztržkov in porabe materiala z namenom, da bi si pridobili osebno korist.

Delovne in zaščitne obleke naj služijo le za delo na delovnem mestu.

Uporaba telefona in telexa za osebne namene je prepovedana. Odškodnino za poškodbe inventarja in pribora je treba izterjati od povzročiteljev.

Gospodarjenje z delovnim časom je izključna skrb poslovodij. Čim se število gostov zniža, morajo omogočiti delavcem koristne proste dni ali poprej opravljenih več delovnih ur.

Poslovodje morajo sklicevati vsaj 2-3-krat tedensko kratka posvetovanja z delavci v obratu. Obravnavajo naj se organizacijski problemi iz obeh zornih kotov. Sprejeti je treba ustrezne sklepe.

Poslovodni organi z lastnostjo odredbodajalcev pa lahko občutno vplivajo na znižanje stroškov s tem,

da ocenijo neposredno potrebo za izdajo potnega naloga za službeno potovanje,

da se pogovore o konkretnih nalogah na potovanju in zahtevajo poročilo o izvršenih nalogah na potovanju,

da preizkusijo ali je potrebno izdati privoljenja za uporabo lastnega ali službenega avtomobila,

da onemogočijo telefoniranje, če je bolj smotrna korespondenca,

da primerjajo bonifikacije ob nakupih in izberejo najugodnejšega ponudnika,

da obremenjuje stroške za reprezentanco le za upravičene poslovne prilike,

da naročajo izvršitve popravil in investicijsko vzdrževalnih del le, če so neodložljiva.

Naši delegati v različnih skupščinah telesih morajo prikazovati stanje, v katerem so naše

(Nadaljevanje na 8. strani)

Zakon o združenem delu - vprašanja in odgovori

Vprašanje: V temeljnih organizacijah Zdraviliška dejavnost in Polnilnica je zaradi velikega števila delavcev, ki delajo v različnih obratih in eni dopoldne, drugi popoldne, zelo težko organizirati enoten zbor, na katerem bi bili prisotni vsi delavci naenkrat. Ali je po ZZD dopustno, da se delavci izjavljajo na več oziroma ločenih zbora?

Odgovor: Je dopustno. Delavci se lahko izjavljajo na dveh ali več zbora in to v delovnih enotah ali v drugih delih delovnega procesa. Pogoj za to pa je, da je možnost takšnega izjavljanja zapisana v statutu in da statut določa, katere so te delovne enote in drugi deli delovnega procesa (npr. delovne skupine). V praksi bo to izgledalo tako, da bodo vsi zbora obravnavali isti dnevni red, po izjavljanju na teh zbora pa bo treba za celotno temeljno organizacijo ugotoviti, ali se je za sklep, o katerem so se de-

lavci izjavljali, odločila večina vseh delavcev temeljne organizacije. Rezultate izjavljanja ugotavljajo predsedstva zbora, sklep pa na podlagi teh ugotovitev objavi delavski svet temeljne organizacije.

Vprašanje: Ali je v temeljni organizaciji potrebno organizirati poprejšnjo obravnavo na zbora delavcev tudi za sprejem splošnih aktov, za katerih sprejem je pristojen delavski svet?

Odgovor: Delavski svet ne more odločiti o sklenitvi kreditne pogodbe za investicijsko vlaganje ter drugih pogodb in samoupravnih sporazumov, s katerimi se pridobivajo večja sredstva za razširitev materialne osnove dela, ali o združitvi sredstev lastne akumulacije za dolgoročnejša vlaganja v lastni organizaciji združenega dela in v drugih oblikah združevanja teh sredstev ob skupnem riziku, če se v temeljni organizaciji ne organizira poprejšnja

obravnavo, na kateri delavci povedo svoje mnenje o predlogu takšnega sklepa.

Razen navedenih ZZD za druga vprašanja iz pristojnosti delavskega sveta ne predpisuje poprejšnje obravnave na zbora delavcev. Seveda pa pri tem ne gre prezreti določb zakona, da so delegati v delavskem svetu dolžni delati po smernicah delavcev, ki so jih izvolili in da med sprejemanjem skupnega sklepa usklajujejo stališče z drugimi delegati v delavskem svetu. Jasno, stališče in smernic za delo v delavskem svetu si delegati ne smejo in ne morejo sami izmisliti. Torej, kolikor sam delavski svet ne zahteva poprejšnje posvetovanje z delavci o vprašanjih, o katerih odloča, so delegati nujno zavezani, da poprej, preden se izrazijo o vprašanjih, o katerih odloča delavski svet, pridobijo stališče in smernice delavcev v delih delovnega procesa, iz katerih so.

V. K.

Svetovni dan zdravja '77

»CEPITE IN ZAVARUJTE SVOJEGA OTROKA« JE GESLO LETOŠNJEGA DNEVA ZDRAVJA

Od bolezenskih nadlog, ki tarajo človeštvo, je zlasti pomembna velika skupina bolezni, ki jih povzročajo okužba z bolezenskimi klicami in jih s skupnim imenom imenujemo NALEZLJIVE BOLEZNI. Predstavljajo kar 42 % vseh bolezni nasploh. Človeka spremljajo skozi vso njegovo zgodovino in so v starem, srednjem in tudi novem veku povzročile med prebivalci strašne pomore. Spominimo se samo kuge. Veliko število žrtev pa so terjale tudi črne kozice in kolera.

Seveda se je človek v svojem večnem boju za obstanek skušal postaviti po robu tudi boleznim, ki so ga ogrožale. Človek je kmalu spoznal, da nekatere bolezni, ki se pojavljajo v velikem številu (epidemije) povzročajo NEKAJ nevidnega, neznanega, kar je pa nevarno in usodno. Seveda se je tudi boriti proti nevidnemu in neznanemu najtežje.

Spoznanje, da ljudje, kateri so preboleli neko nalezljivo bolezen in jo tudi preživeli, kasneje ne zbole več za to boleznijo, je vodilo do prvih začetkov zaščite. Tako so že v starem veku na Kitajskem in v Indiji umetno okuževali ljudi, da bi jih zaščitili pred črnimi kozami. Uporabljali so kraste črnih koz, jih zdravim ljudem dajali v nos in usta. Nato so uporabljali kar gnoj iz gnojnih mehurčkov. Tako okuženi ljudje so zboleli za črnimi kozami in če so bolezen preživeli, so bili doživljenjsko pred njo zaščiteni. To je bil grob in nevaren način zaščite.

Za prvi začetek zaščite pred boleznijo s cepljenjem štejemo šele odkritje angleškega zdravnika

Jennerja. Ta je odkril, da ljudje, ki so preboleli kravje kozice (te so za človeka malo nevarne) ne zbolijo za črnimi kozami. Tako je s poizkusom precepitve kravjih koz na človeško telo dosegel, da ta človek ni dobil niti kravjih koz niti človeških koz. To zaščito imenujemo CEPLJENJE — (VAKCINACIJA). Ta izraz uporabljamo danes za vsa cepljenja.

Od Jennerjevega odkritja in pa do odkritja novih vakcin je moralo preteči še več sto let. Odkritje mikroskopa (drobnogleda) v drugi polovici 18. stoletja je omogočilo, da so znanstveniki odkrivali do takrat nepoznan svet povzročiteljev nalezljivih bolezni in pričeli s pripravami cepiv (vakcin) za zaščito ljudi.

Kot največji dosežek zaščite lahko štejemo svetovno akcijo leta 1967 »iztrebiti kozice«. In ta cilj je dosežen.

Seveda vsa cepiva niso tako uspešna, vendar je še nekaj tistih, ki naj zaščitijo naše najmlajše, in ki po pomenu prav nič ne zaostajajo za cepivom proti kozam. Davica, bolezen, za katero lahko rečemo, da je še pred 40 leti vplivala grozo vsem materam, danes več ni. V Jugoslaviji je od 1930 do 1940 leta zbolelo 99.272 otrok za davico in jih umrlo 10.221. Pri nas smo cepili proti davici že pred vojno. Tako se je število zmanjševalo, leta 1949 je zbolelo 1034 otrok, umrlo 48 otrok, od leta 1970 nismo imeli v Sloveniji nobenega dokazanega primera davice več. To je prav gotovo velik uspeh in še eno potrdilo, kako koristno in pomembno je zaščitno cepljenje otrok.

Podobno lahko trdimo tudi za oslovski kašelj. Od 1955 do 1959

je v Jugoslaviji umrlo 1000 otrok za posledicami oslovskega kašlja. Od leta 1960, ko je bilo uvedeno obvezno cepljenje, je obolenost občutno padla, smrtnih primerov pa ni več. Kombinirano cepivo DI-TE-PER — zaščita otroka pred davico, tetanusom (mrtvični krč) in pertusisom (oslovski kašelj), je rutinsko cepljenje malih, predšolskih in šoloobveznih otrok.

Tetanus ni nalezljiva bolezen. Povzročajo ga klica, ki pride v organizem pri poškodbah. Za okužbo zadostuje že majhna, onesnažena rana, dobljena na polju, cesti ali v prahu. Cepljenje je zanesljivo, otroka varuje pred mrtvičnim krčem.

Omeniti moramo še cepljenje proti tuberkulozi s cepivom BCG (besežiranje). S tem cepivom cepimo otroke že ob rojstvu, nato cepljenje še ponovimo. Tako smo dosegli, da danes tuberkuloza pri nas ni več poseben problem.

Proti boleznim, katere povzročajo virus, dolgo nismo imeli cepiva, zato je odkritje mrtvega in živega cepiva proti otroški paralizni prava rešitev. Ta bolezen je razsajala že pred 3000 leti. Širila se je množično (epidemije). Leta 1916 je v ZDA zbolelo 40.000 ljudi za otroško paralizo. Pri nas otroške paralize pred vojno nismo poznali, oz. so bili le redki primeri. Po II. svetovni vojni je bolezen pri nas naraščala. Od leta 1930 do 1940 je zbolelo v Sloveniji 727 ljudi, od leta 1950 do 1960 je narasla obolenost na 6339 ljudi. Pri nas smo začeli s cepljenjem leta 1957. Odkar je postalo cepljenje proti otroški paralizni obvezno, od leta 1964, pri

nas nimamo nobenega primera otroške paralize več. Tudi za ošpice, najbolj razširjena otroška bolezen, za katero je obbolevalo vsaj 90 % vseh otrok in prav tako ni potekala brez smrtnih žrtev, so odkrili cepivo. Pri nas smo začeli cepiti 1969. leta in od tedaj naprej obolenost stalno močno pada.

S cepljenjem (vakcinizacijo) smo torej polomili zobe nekaterim smrtonosnim boleznim, vendar žal samo v razvitem svetu. Naravnost neverjetno je, da cepljenje, to najčudovitejše sredstvo proti nalezljivim boleznim, še danes ne zajema vseh otrok na svetu. V zadnjih 50 letih so po mnogih deželah razvitega sveta s cepljenjem uspešno zatrli že našete davico, oslovski kašelj, otroško paralizo, ošpice in s tem rešili ogromno število otrok. V manj razvitih deželah sveta se vsako leto rodi 80 milijonov otrok, od katerih 90 % ne vidi nikoli v življenju zdravstvenega delavca. Umre jih 5 milijonov samo zaradi nalezljivih otroških bolezni, ogromno število necepljenih otrok pa je bolezen preživelo ter so ostali invalidi z okvarami na možganih, ohromelostjo, slepoto in drugimi telesnimi okvarami.

Pomembno pa je vedeti to: cepivo, s katerim lahko zaščitimo enega otroka za vse življenje, stane komaj 2 dolarja (manj kot 40 din) in vendar je to denar, ki v nerazvitih deželah predstavlja predravnost za celotno zdravstveno dejavnost ...

ŽE ZARANA JE POTREBNO NALAGATI GLAVNICO ZA ZDRAVO STAROST!

ŠTEFKA SLIVNIK

Delegati nam poročajo

Delegatski sistem, zgrajen na delegacijah temeljnih organizacij združenega dela, delegacijah krajevnih skupnosti ter na delegacijah družbenopolitičnih organizacij, je ena najpomembnejših sprememb v našem političnem sistemu, vpeljana z ustavo iz leta 1974.

Konferenca delegatov Zdravilišča Rogaška Slatina za Zbor združenega dela Skupščine občine Šmarje pri Jelšah šteje 32 delegatov (28 delegatov iz TOZD in SDS Zdravilišča in 4 delegati iz TTG Podčetrtek). Konferenca ima svojega stalnega predsednika in tajnika. Svoje delo opravlja na sejah konference, dan ali dva pred sklicano sejo ZZD občinske skupščine. V začetku so bile seje zelo otežkočene in nepravilne, ker je sejno gra-

divo prihajalo le v 4 izvodih in to zelo pozno. Sedaj dobiva vsak delegat »Delegatski priročnik« osebno na svoj naslov in je delo delegacije olajšano.

O vprašanih z dnevnega reda seje ZZD naj bi delegati razpravljali že pred sejo konference delegatov v svojih TOZD. Skupno z delavci naj bi oblikovali svoja stališča in predloge in prišli tako pripravljeni na sejo konference. Žal pa največkrat temu ni tako, ker je časa vedno premalo, materiali so pa obsežni in zahtevni. Tudi udeležba na seji ni vedno pohvalna, saj nekateri delegati svoje funkcije sploh ne izvršujejo in so bili na seji delegacij komaj enkrat ali dvakrat, toliko, da so ugotovili, kakšno naj bi bilo njihovo delo in kakšno dolžnost so prevzeli.

O uspehih in slabostih v delovanju delegatskega sistema so bile že izrečene prve ocene v Skupščini SR Slovenije in tudi v občinskih skupščinah in družbenopolitičnih organizacijah v občini. Delegatski sistem in njegovo delovanje je tesno povezano z razvojem samoupravnih odnosov v temeljnih organizacijah. Številni problemi pri delu delegacije so posledica nepovezanosti konference delegatov in samoupravnih organov v OZD. Prav tako ni nobene povezave z delegacijo Krajevne skupnosti in delegacijami drugih OZD v kraju in tako se zgodi, da delegati istega kraja, ki naj bi imeli enake interese, zastopajo povsem drugačna stališča.

Položaj in odgovornost delegacije še nista urejena in zato delegacija tudi v celoti še ne opravlja svojih nalog, kot je to v delegatskem sistemu z ustavo dolo-

čeno. Zgodi se, da se razprave o raznih vprašanih, ki so na dnevnih redih sej zborov skupščine, omejujejo na konferenco delegatov, so brez povezave s samoupravnimi organi in delavci v temeljnih organizacijah.

V skupščini imamo 4 delegatska mesta, to je 4 delegati gredo vsakokrat na sejo in imajo pravico glasovati in odločati. Na vsako sejo gredo drugi delegati. Dosedanje izkušnje iz delovanja delegatskega sistema kažejo, da je dala uvedba sistema »zamenljivih delegatov« pozitivne rezultate. Na ta način je omogočeno, da se v delo Zborov skupščine vključuje čimveč delovnih ljudi in občanov. Na seje zborov skupščine odhajajo tisti delegati, ki so najbolj seznanjeni z vprašanji, ki so na dnevnem redu sej. To je spodbudno tudi za delo delegatov, da so delegati vedno

(Nadaljevanje na 6. strani)

Kako do boljšega obveščanja?

ZAKON O ZDRUŽENEM DELU POSVEČA POPOLNEMU OBVEŠČANJU IN KOMUNICIRANJU INFORMACIJ POSEBNO POZORNOST

Ni učinkovitega samoupravljanja brez ustreznega sistema komuniciranja informacij, poizvedb, sporočil itd.

Gotovo ste že bili na kakšni seji, kjer je govornik prečital svoj referat o nalogah, ki jih bo treba izvršiti. Dodal je še svoj komentar in pozval udeležence k razpravi. Zatem je sledil mučen molk, nihče se ni prijavil k besedi. Sledilo je glasovanje o predlaganem pristopu k akciji. V zapisnik je bilo vpisano, da je bil predlog soglasno sprejet.

Poslušali ste obsežne podatke o zaključnem računu. Poplava števil in nerazumljivih izrazov iz ekonomsko finančnega besednjaka. Marsikdaj se ne da drugače povedati. Nakazani so bili variantni predlogi za odločanje o delitvi dohodka v sklade. To so zelo pomembne odločitve. Diskutantov je ponavadi malo. Izglasovan je podani predlog, dnevni red je izčrpan, formalnosti je ustrezno.

Delegati v komisijah obravnavajo štipendije in politiko štipendiranja, zasedbo delovnih mest, organizacijo letnih dopustov, investicije, stopnje prispevkov za SIS, sklepanje samoupravnih sporazumov itd. Skoraj vedno obvelja predlog, ki ga je dal predsednik, ker ni nasprotnih mnenj.

Kje so vzroki za nezainteresiranost?

Vemo, da so škodljivi in nimajo mesta v samoupravljanju. Korenine sežejo v več smeri:

1. Delegat ne obvlada teme, o kateri teče razprava.

2. Delegat ni bil pravočasno in v razumljivem jeziku obveščen o vprašanih, ki so bila na dnevnem redu.

3. Ni vzpostavljen sistem komuniciranja znotraj delovne organizacije.

4. Delegat nima stališča, izoblikovanega v svoji delegaciji.

5. Delegat se boji govoriti, nima sposobnosti za nastop pred poslušalci.

V ustavi je zapisano, da ima delavec pravico in dolžnost biti obveščen o vseh pomembnih stvareh, ki lahko odločujoče vplivajo na rezultat odločitve po samoupravni poti. Da bi ta določba ne bila le zgolj proklamacija, ji moramo dati vsebino in orga-

nizacijo s sistemom komuniciranja informacij.

BISTVO KOMUNICIRANJA

Beseda je tujega izvora. Pomeni z nekom biti v stiku, z njim sodelovati, izmenjati misli in podobno. Prav tem vprašanjem smo doslej dajali izredno podrejeno vlogo. Ne toliko v vrhovih organizacij, kot toliko bolj v odnosu do širokih plasti samoupravljalcev. Zbiranje informacij — obvestil o nečem je zelo učinkovito pa tudi zelo nevarno orožje. V mednarodnem prostoru imamo staro znanost — špijonažo. Poizveduje in išče podatke o vsem, kar bi ji utegnilo škodovati. Ko jih ima, jih s pridom uporabi proti nasprotniku. V mirnem času je znana industrijska špijonaža. Ta zbira podatke o načrtih konkurence, vse z namenom, da bi jo prehiteli in prilagodili svoje načrte za uspešen spopad s konkurentom.

V samoupravni praksi nam takšne informacije niso potrebne. Tem bolj pa potrebujemo podatke in obvestila iz svojih organizacijskih enot, da bi jih poslali onim, ki o tem odločajo. Obveščanje delavcev mora zlasti zajemati podatke o celotnem poslovanju, o materialno-finančnem stanju, o gibanju in delitvi dohodka, o uporabi sredstev, o rezultatih doseženih z združevanjem sredstev, o organizaciji splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite, o delu samoupravnih organov, poslovnih organov, o poslovnih, finančnih in kadrovske politiki, o porabi sredstev sklada skupne porabe, o investiranju itd.

TOKOVI INFORMACIJ

Mi nimamo izoblikovanega sistema komuniciranja. Iz poprejšnjih razmišljanj vidimo, da gre pri komuniciranju za dva udeležence, ki si stojita nasproti: sporočevalec in sprejemnik obvestil (nalogov in podobno). Sporočevalec je lahko npr. strokovni organ v delovni organizaciji, ki objavi, denimo, podatke o sredstvih za stanovanjsko izgradnjo ali pa za letne dopuste. Sprejemnik pa so delavci v TOZD, ki so za pravilno razrešitev tega neposredno zainteresirani. Vlogi sporočevalca in sprejemnika informacij se morata v samoupravni

družbi nenehno menjati. V obrnjeni vlogi bi izgledal gornji primer tako, da bi, recimo, delavci prek svojega delegata zahtevali podatke o tem (število zainteresentov, potreben znesek). Sporočevalec pa mora vestno zbirati podatke, kakšna je odmevnost na poslano sporočilo, se pravi, da mora opravljati povratno kontrolo. Sporočilo po povratni kontroli se mora sporočevalcu vrniti dopolnjeno z novimi podatki, ki bodo vsestransko osvetlili primer, iz vseh zornih kotov. V opisanem primeru govorimo o dvosmernem komuniciranju. To je tudi edino sprejemljivo v samoupravni sistem, ker sta oba udeležena v enakopravni vlogi. Oba aktivno in enakopravno sodelujeta že v zasnovi predloga, zato njegova uspešna izvršitev ne bo vprašljiva.

Poznamo še enosmerno komuniciranje. Nalogi in obvestila tečejo le v eni smeri: od sporočevalca k sprejemniku. Takoj moramo ugotoviti, da je enosmerno komuniciranje orodje in sistem samopašništva, birokratizma, tehnokratizma. Ne trpi nobenega ugovaranja, niti ne dopušča povratne kontrole, ampak enostransko zaukaže pokorno izvrševanje lastnih direktiv. V tem se tudi bohotno manifestira vsa intelektualna revščina in samoljubnost dajalca informacij, nalogov itd.

Sprejemalec je v podrejeni vlogi (objekt) pasivnega izvrševalca direktiv oziroma nalogov. Pravica do upravljanja z družbenimi sredstvi mu je odtujena. V takšnih okoliščinah se bohotita tehnokratizem in birokratizem, kjer ni prostora za samoupravne odnose. Birokratska manjšina poseduje monopol nad zbiranjem in nad uporabo dobljenih informacij, s katerimi suvereno odloča in preprečuje kritiko. Zahrbtana je tembolj, ker počenja svoje samopašništvo pod plaščem samouprave, da bi zadostila svojim osebnim ambicijam.

Sistemu dvosmernega komuniciranja oporekajo, češ, da je zamudno, neučinkovito in še marsikaj. Če nekaj tega tudi objektivno obstoja, ga odtehtajo prvine, ki so mnogo pomembnejše: sodelovanje večine, vsestranska osvetlitev problemov, odraz volje večine v vlogi enakopravne subjekta.

VSEBINA, OBLIKE IN KANALI

V ustavnih dokumentih je zapisano, da odločamo. Odločanje o tako pomembnih vprašanih je uspešno le ob vrednotenju informacij o problemih upravljanja. Informacije morajo biti popolne in razumljive v liniji: delavci TOZD — delegacija — delegat). Vzbujen interes mora biti z nečim motiviran. Splošen interes mora biti povezan z osebnim (npr. nove investicije — večji osebni dohodki).

V delegatski liniji se mora učvrstiti prepričanje, da delovni ljudje lahko tvorno vplivajo na uspešnost dogovarjanja. Upoštevanje odmevnosti na informacijo je najboljša stimulacija za še bolj tvorno sodelovanje. Nasprotno pa bo interes paraliziran, če bi proti tistim, ki imajo svoja stališča in mnenje, izvrševali prikrite ali neprikrite sankcije.

Naslednji zaviralni moment je v tem, če sporočevalec informacij ne upošteva povratnega učinka na svojo informacijo. Do stanja enosmernega komuniciranja je le še korak. Kakšna naj bo informacija? Čim bolj jedrnat in razumljiva. Vsebovati mora primerjalne podatke (posnetek sedanjega in bodočega stanja). Prikazati mora vzroke v različicah. Določiti mora izvrševalce. Na primer: Obnoviti moramo fond sob v starih stavbah. Sanitarije in oprema ne ustrezajo. Današnji gost je navajen višjega hotelskega standarda. Pridobili bomo krog novih obiskovalcev, zvišali bomo prodajno ceno, zagotovili stabilnejšo zaposlitev itd. ali pa bomo morali svojo dejavnost zožiti za 30 %. Sindikat, mladinska organizacija, organizacija ZK imajo pri oblikovanju povratne informacije temeljno vlogo. Če niso prisotni, bo samoupravljanje kmalu zbledelo, postalo slabokrvno in se bo kmalu umaknilo tehnokratizmu in njegovemu instrumentu — enosmernemu komuniciranju.

Informacije teko po različnih kanalih. Neposredno med delavci z živo besedo, na sestankih, na predavanjih, na izobraževalnih seminarjih in še marsikje. Posredno se informacije razširjajo npr. z ozvočenjem, na razglasni deski, z bilteni, glasili itd.

Pri nas uporabljamo posredne kanale (glasilo, oglasne deske,

Rak ni nepremagljiv - boj proti raku!

DANES OBJAVLJAMO ČLANEK RAK NA JETRIH, ŽOLČNIKU IN TREBUŠNI SLINAVKI, KI GA JE NAPISAL DR. MARJAN NAGLAS, SPECIALIST INTERNIST

Ne pretiravajmo s pitjem alkoholnih pijač, skrbimo za zdravo in redno prehrano

Od 4064 bolnikov, pri katerih smo leta 1972 zdravniki v Sloveniji ugotovili, da so na novo zboleli za rakom, jih je 23 prizadel rak na jetrih, 69 na žolčniku, 88 pa rak na trebušni slinavki. Ti trije organi ležijo globoko v trebušni votlini in je zato znamenja rakastih obolenj na njih težko pravočasno poiskati. Zato se pri raku na teh organih še zlasti usodno zastavlja vprašanje: kako ga pravočasno odkriti?

Pri ugotavljanju seveda nismo brez moči, kajti rak, vsaj pri nas, le redko kdaj napade sicer zdrava jetra, žolčnik ali trebušno slinavko. Najpogosteje se razraste po predhodnih boleznih, zato ga lahko domnevamo. Ob primerni skrbi za bolnika, ob pravilni bolnikovi zavzetosti za zdravje, ga tudi pravočasno odkrijemo in ozdravimo.

Rak na jetrih se na primer najpogosteje razvije iz jetrne ciroze. Med predrakava stanja lahko štejeemo tudi nekatera parazitarna obolenja jeter in kar za Slovenijo sicer ni značilno, pomanjkljivo prehrano. Primeri se tudi, da se rakavi zasevki vkradejo v jetra iz svojih prvotnih kotic, denimo iz prebavnega trakta, se prvi iz želodca in čreves ali iz pljuca, dojki ali od drugod.

Podobno velja za raka na žolčniku. Tudi ta ima svoje predhodnike. To so v 80 odstotkih žolčni kamni ali pa kronično vnetje žolčnika, ki pa je po navadi spet posledica žolčnih kamnov.

Če zaslutimo raka, naj nas vodijo naslednja načela:

Prva znamenja še ne pomenijo raka.

Podobni simptomi se pojavljajo tudi pri drugih boleznih.

Pretiran strah je nepotreben in celo škodljiv.

Kako lahko začutimo najzgodnejše pojave? Dve tretjini naših

bolnikov sta jih začutili v obliki splošnih prebavnih težav, kot so slabost, bruhanje, napenjanje, zaprtje, tiščanje oziroma nejasne trebušne bolečine, hujšanje, zlatenica in zvišana temperatura.

Vsa ta znamenja seveda niso značilna samo za raka. Pogosteje oznanjajo kakšno drugo bolezen prebavnih organov, za katero niso značilne zle tvorbe. Kljub temu moramo ob takšnih znamenjih takoj k zdravniku. Edino on lahko odkrije pravo naravo bolezni.

Tu pa se zdravniki srečujemo s pojavom, k nam nikakor ni ljub, ki nam znatno otežuje zdravljenje in ki le pogloblja rakavo mračno slavo. Marsikdaj vprašamo bolnika, zgroženi nad njegovim stanjem, zakaj je zanemaril svoje težave in ni prišel po pomoč ob prvih znamenjih, ki jih je čutil? Tako zvemo, da marsikdo ni hotel priti k nam le zato, ker se je bal pogledati resnici v oči. Le zaradi strahu, da je morebiti zbolel za rakom, zgubi odločnost in se prepusti usodi. Mnogi naši ljudje so namreč še zmeraj prepričani, da diagnoza rak pomeni — smrtno obsodbo.

To pa je zmota, včasih tragična zmota. **Upanja za ozdravitev je mnogo več, kot to mnogi mislijo.** Če raka zgodaj odkrijemo in pravočasno zdravimo, je lahko ozdravljiv.

V začetnem stadiju razvoja raka se sicer lahko pripeti, da ob prvem pregledu tudi specialist ne bo pravilno presodil njegovih znamenj. Lahko pa mu zaupamo, da bo bolnika ponovno preiskoval vse dotlej, dokler ne bo zanesljivo razčistil, za kakšno obolenje gre.

Vzrok za težavno ugotavljanje je v tem, da ima rak nešteto videtov. Njegov začetek je lahko zahrbtnen in počasen ali pa eksploziven, z naglim razsojem po organizmu. Na dojki ali na koži nam ga ni težavno odkriti. Mnogo bolj je ugotavljanje zapleteno in zahtevno pri prizadetosti skritih organov, kot so trebušna slinavka, jetra in žolčnik. Na teh organih je potek razvoja raka dolgo neopazen: od prve rakave celice do tumorja. Ta je najprej majhen kot bučikina glavica, potem pa postaja vse večji in večji, dokler naposled ne prizadene funkcije organov in začne povzročati težave. Prav zato se pri vseh predrakavih stanjih, kot so jetrna ciroza in druge bolezni, ki smo jih omenili, nujno potrebne ponovne skrbne preiskave. Le tako lahko raka odkrijemo na samem začetku, takrat, ko je še krajevno omejen in ga lahko korenito ozdravimo.

Raziskovalci vztrajno iščejo nekaj splošen test, s katerim bi lahko zanesljivo ugotavljali začetna rakava obolenja. Prelepo bi bilo, če bi to bila npr. laboratorijska preiskava krvi, ob kateri bi nas lahko določene spremembe opozorile na raka, tako kot je na primer zvišan krvni sladkor znamenje sladkorne bolezni. Žal takega testa za večino rakov danes še nimamo, nemara prav zato, ker je šlo za Luno več sredstev in sil kot za raziskave raka.

Vendar pa imamo tudi v času, ko nam še ni na voljo tak splošen test, nekaj zadovoljivih metod za zgodnje ugotavljanje raka. Razen tega pa poznamo tudi nekaj simptomov, ki nas lahko opozorijo nanj. Tako opozorilo je npr. zvišana sedimentacija rdečih krvničk v krvi, prav tako povečana jetra ali žolčnik, ki ju ob preiskavi lahko otipljemo. Vendar je treba spet povedati, da je zvišana sedimentacija pogostna tudi pri raznih vnetjih in drugih boleznih.

Povečana jetra pa so veliko bolj kot za raka značilna za vnetje jeter, cirozo, alkoholizem, srčna obolenja itd.

Ker se ta obolenja lahko zahrbtno spreveržejo v raka, je potrebnih nekaj orientacijskih preiskav: najprej rentgensko slikanje žolčnika, želodca in dvanajsternika. Hkratne laboratorijske preiskave za analizo encimov krvi nam lahko zelo koristijo. Koristne so lahko tudi preiskave z radioizotopi. Te nam lahko pokažejo okvare na jetrih že, če je tumor velik dva centimetra.

Biokemične laboratorijske preiskave pa vendarle niso popolnoma zanesljive. Težava je v tem, da tumor lahko uniči že polovico jetrnega tkiva, pa jetra še zmeraj opravljajo svojo nalogo v tolikšni meri, da so izvidi normalni in nas tako pustijo na cedilu.

Onkologija pa vendarle koraka spodbudno naprej. Napredek v ugotavljanju raka nam je prinesla citološka diagnostika. Jetra, žolčnik in trebušna slinavka izločajo namreč po skupnih izvodilih v dvanajsternik sokove. Če dvanajsternik izperemo, lahko pod mikroskopom odkrijemo v teh sokovih odluščene rakave celice. Najbolj zanesljiv diagnostični ukrep pa je takoimenovana laparoskopija. Lotimo se je tako, da trebušno steno krajevno omrtvičimo in jo prebodemo; skozi to odprtino uvedemo v trebušno votlino optičen instrument, ki mu pravimo endoskop. Z vbizganjem zraka trebušne stene nekoliko razmaknemo, toliko, da lahko pregledamo površino jeter, dele žolčnika, črevesa in prednjosteno želodca. Pri tem lahko odščitamo tudi košček sumljivega tkiva, da bi ga preiskali pod

mikroskopom in ugotovili, ali gre za raka ali ne.

Rak je torej odkrit. Kaj sedaj? Najuspešnejše orozje je nož, če z njim uspemo, da rakavo tkivo v celoti izrežemo. To pa je mogoče le takrat, kadar je rak še omejen in se še ni predeleč razširil v okolico. Kadar raka ni moč v celoti izrezati, nam nekatere možnosti nudi sodobno obsevalno zdravljenje. Z njim bolniku lahko olajšamo težave in podaljšamo življenje. Sodobne obsevalne naprave: »gamatron«, »betatron«, so nam na voljo tudi v našem onkološkem inštitutu. Z žarki visoke energije, ki jih natančno usmerimo v določeno globino, lahko rakavo tkivo popolnoma uničimo ali pa ga vsaj za nekaj časa zavremo v rasti.

Raziskovalci po svetu pa se zdaj vse bolj ogrevajo za kemoterapijo, za zdravljenje z zdravili. Ta sredstva imajo vsekakor največjo bodočnost v zdravljenju raka, saj z njimi lahko napademo rakave celice tam, kjer jim s kirurgijo in z obsevanjem ne moremo blizu.

Danes je glavna vloga kemoterapije lajšanje napredovale bolezni in njene vrednosti ne bi smeli podcenjevati. Često pozabljamo, da gre v interni medicini pri večini boleznih samo za paliativno in ne vzročno zdravljenje. Bodočnost kemoterapije pa je v kombinaciji s kirurgijo in radioterapijo v zdravljenju začetne bolezni.

Rešitev problematike zdravljenja raka vidimo v iskanju bolj učinkovite terapije. To zahteva klinične raziskave novih zdravil in kombinacij pri napredovali bolezni, ko odpovedo vsi ustaljeni načini zdravljenja ter vključitev tako dobljenih optimalnih shem s kirurgijo in radioterapijo v zdravljenje začetne, domnevno ozdravljive bolezni. Domnevamo, da bo predlagana strategija odkrila načine, s katerimi bomo uničili subklinična metastatična mikrožarišča in rizičnim bolnikom podaljšali preživetja.

Strah pred rakom je vsajen v vse nas. Nespametno pa je, če zapiramo oči pred njim in se ne bognemo vdamo v usodo. Še zmeraj premalo znano dejstvo je, da se proti tej bolezni lahko uspešno borimo, če le znamo dovolj skrbeti za svoje zdravje. Tudi za raka velja stara resnica, da je bolezen bolje preprečevati kot zdraviti. Tudi pri tako zavratnem raku, kot je le-ta na jetrih, žolčniku in trebušni slinavki, lahko nekaj storimo za njegovo preprečevanje: ne pretiravajmo s pitjem alkoholnih pijač, skrbimo za zdravo in redno prehrano ter se — če imamo žolčne kamne — čimprej odločimo za operacijo.

okrožnice) in tudi neposredne (sestanki, zbori itd.).

Pisana beseda v glasilu ima trajnejšo in učinkovito veljavo. Slabost je v tem, ker izhaja le enkrat mesečno in se oddaljuje od aktualnosti, se pravi, informacije so včasih obsoletne.

Kazno je, da naše komuniciranje pušča ob strani še marsikaj, kar bi si želeli. Napravili smo že nekaj odločnih korakov v tej smeri in mislim, da nam ne manjka mnogo do zadostitve ustavnih zahtev, ki postavlja komuniciranje na zelo vidno mesto. Sč.

Program dela krajevne skupnosti Rogaška Slatina v letu 1977

Glede na naloge, ki jih ima krajevna skupnost v letu 1977, smo sprejeli za vse komisije, odbore, delegacije, Svet krajevne skupnosti in druge organe program dela, ki ga tu v nekoliko krajši obliki objavljamo.

1. Svet KS bo imel najmanj 4 seje. Na njih bo razpravljal o programu dela organov KS, o programu komunalnih del, o delu komisij in odborov KS, o sodelovanju KS z organizacijami združenega dela in družbenopolitičnimi organizacijami, o zbiranju sredstev za izvajanje programa komunalnih del, o finančni problematiki (proračun KS) itd.

2. Predsedstvo Sveta KS bo imelo najmanj 16 sej, kjer bodo na dnevnem redu predvsem tekoči problemi, razni predlogi za Svet KS, razprave o stroških KS, o izvrševanju sklepov Sveta KS, o organizaciji dela v KS itd.

3. Delegacija KS se bo sestala najmanj 8-krat in bo obravnavala: — vprašanja, ki bodo na dnevnem redu na zasedanju zbora KS,

— vprašanja, ki nastajajo v KS in jih je treba obravnavati tudi na sejah zbora KS.

Na vsaki seji delegacije bo navzoč tudi član Sveta KS, predstavnik delegacije pa bo vabljen tudi na seje Sveta KS. Enkrat letno bo imela delegacija skupno sejo s Svetom KS.

4. Komisija za izdelavo in izvajanje programa komunalnih del bo imela najmanj 4 seje. Na dnevnem redu seje te komisije bodo vprašanja kako organizirati zbiranje sredstev za izvajanje programa, pregled sklenjenih samoupravnih sporazumov z delovnimi organizacijami, nadzor nad zbiranjem samopriskevka itd.

5. Štab za odpravo posledic po potresu bo imel letos dve seji, kjer bo razpravljal o predlogih za dodeljevanje posojil.

Štab bo letos delo v glavnem zaključil.

6. Odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito dobiva v KS zadnje čase vse večje in odgovornejše naloge. Letos bo imel najmanj 6 sej, kjer bo izdelan in sprejet program dela, načrt za narodno obrambo in družbeno samozaščito.

7. Potrošniški svet bo imel to leto najmanj 3 seje in bo pomagal razreševati nekatera pereča vprašanja oskrbe občanov s trgovskim blagom in drobnimi obrtniški storitvami.

8. Komisija za stanovanjske zadeve bo tudi letos reševala najbolj pereča stanovanjska vprašanja. Obravnavala bo pravilnik o dodeljevanju stanovanj in o dodeljevanju solidarnostnih stanovanj.

Pri delu te komisije bomo skušali še bolj kot doslej angažirati predstavnike sindikatov. V tem letu bo imela najmanj 4 seje.

9. Komisija za vzdrževanje cest je bila že v preteklih letih zelo

aktivna. Tudi letos bo obravnavala stanje cest, katerih vzdrževanje ima na skrbi naša KS, stanje mostov in drugih komunalnih objektov ter bo za to namenjena sredstva razdelila na posamezne ceste. Pri tem bo kot doslej angažirala še dodatna sredstva krajanov za vsa večja in manjša popravila cest. Tudi letos se bo pri krajanih zavzemala, da bodo pomagali pri popravilu cest s prostovoljnimi delom.

Komisija bo letos zaključila kataster vseh cest na območju KS, ki bo kot osnovna evidenca služil za vzdrževanje teh cest. Komisija bo imela v tem letu najmanj 5 sej.

10. Komisija za otroško varstvo bo s svojo aktivnostjo nadaljevala tudi letos. Imela bo najmanj 3 seje, kjer bo razpravljala o stanju v otroškem varstvu, o vzrokih in posledicah nedokončane otroškega vrtca itd.

11. Komisija za izgradnjo kulturnega doma bo tudi letos nadaljevala lani začeto delo.

Letos bo treba naročiti glavni projekt in vso potrebno dokumentacijo, ki naj bi bila pripravljena do februarja ali marca prihodnjega leta.

Imela bo najmanj 3 seje.

12. Komisija za izdelavo in spremembo statuta bo morala letos pregledati statut in pretehtati, kje so potrebne spremembe. Pregledala naj bi zlasti pristojnosti in delo posameznih organov, možnosti reorganizacije itd.

13. Poravnavni svet bo tako kot v preteklih letih tudi letos skliceval seje po potrebi in obravnaval razne spore krajanov.

14. Delo komisije za telesno vzgojo in rekreacijo bomo letos oživel. Zlasti bo treba podpirati napore društva »Partizan« za povezovanje vseh telesno kulturnih društev v KS. Poleg tega bo pripravljala program za gradnjo športnih objektov.

Poleg tega deluje vrsta odborov za modernizacijo posameznih cest, ki zbirajo sredstva, organizirajo prostovoljno delo in pomagajo pri izvajanju del na teh cestah.

Doslej so se izkazali in pričakujemo tudi vnaprej močno aktivnost odborov za cesto Cerovec—Zg. Sečovo, cesto Topole, cesto Sp. Sečovo, cesto Trojica—Vel. Rodne—Topole—Male Rodne, pa tudi odborov za asfaltiranje nekaterih ulic v Tržišču.

Aktivnost posameznih odborov, komisij in drugih organov krajevnih skupnosti je v dobri meri odvisna od posameznikov v teh organih, vendar moramo delo in aktivnost krajanov podpirati in vzpodbujati vsi v teh organih. Tudi od organizacij zveze komunistov, socialistične zveze, sindikatov in drugih družbenopolitičnih organizacij pričakujemo izdatno pomoč.

L. M.

Vzroki za lom polnih steklenic slatine

Mineralna voda Donat (kakor tudi Tempel) prihaja iz zemeljskih globin nekaj 100 m, magnezijeva iz globine 553 m in sicer z lastno močjo in še z velikim pritiskom 8 atmosfer. Na površino prihaja pravzaprav mešanica vode in plina CO₂. Ker vemo, da je topnost plina odvisna od pritiska in temperature (in v globini 553 m znaša pritisk že zaradi vodnega stebra okroglo 55,3 atmosfere), se v trenutku, ko ta mešanica priteče na zemeljsko površino (praktično 1 atmosfera pritiska) zaradi zmanjšanja pritiska začne intenzivno razplinjevanje vode. Plin CO₂ (ali kakor še tudi radi pravimo kar ogljikova kislina, ker raztopljen v vodi to kislino pač tvori) samodejno uhaja, ker ga je v vodi lahko le toliko, kot to pogojujejo ravnotežni pogoji (= pritisk in temperatura). Maso tega plina v Rogaški Slatini »predelamo« s kompresorskimi stroji in istočasnim ohlajevanjem v tekoče stanje in ga takega v količinah več ton dnevno prodajamo železarnam (kot zaščitni plin namesto argona), proizvajalcem brezalkoholnih pijač (Coca-cola) in pd.

Osnovni pogoj, da voda na svoji poti raztaplja rudninske snovi — minerale in da tako postane mineralna pa je prav v njeni vsebnosti ogljikove kisline. Da pa bi pozneje ne prišlo do izločanja teh rudninskih snovi, je nujna prisotnost vsaj ustrezne ravnotežne količine ogljikove kisline (primerjajte nastajanje kapnikov!), običajno pa je dodajamo nekaj več in sicer z namenom, da bi bila voda bolj osvežujočega okusa, bolj »rezka«, kar je na etiketi tudi navedeno: »Dodatek proste ogljikove kisline (CO₂) iz vrelna do 3500 mg/kg«. Da bi to dosegli, moramo delati s polnilnim pritiskom približno 2 atmosfere. Ta pritisk pa že zadošča, da steklenice, ki se po 5 do 6-krat vračajo nazaj v polnilni proces, na zunaj sicer popolnoma intaktne, pri procesu polnitve pokajo. Trki in drgnjenje ena ob drugo pri pranju in polnitvi, tresenje na transportu, rokovanje v trgovini in podobno jih »stara«, nastajajo nevidne mikrorazpoke, ki po določenem času ne prene-

sejo več pritiska. Mnogo loma, pravzaprav največ, nastaja ob uporabi popolnoma novih steklenic. Le-te (dobavlja jih steklar na Straža Hum na Sutli) se danes izključno izdelujejo strojno, stene niso enakomerne, včasih so tudi steklenice deformirane, kar že v strojih za pranje in polnitev povzroča lom. Velja nekako izkustveno pravilo, da steklenica, ki vzdrži prvo pranje in polnitev, vzdrži tudi do kraja obračalne dobe. Že v sami polnilnici se nam dnevno nabere tudi do 5 ton črepinj, kar pa jemljemo kot normalno število. Dobršen del tega gre gotovo tudi na rovaš kvalitete steklenic, ostalo smo že opisali.

Čeravno se večina »slabih« steklenic razbije že pri samem procesu pranja in polnitve, jih nekaj le zdrži še toliko časa, da se nato razbijejo na transportu ali celo pri potrošniku. Žal smo tu brez moči.

Da pri prvem odprtju steklenice iz nje bruhne, je vzrok samo v plinu CO₂. Omenili smo že, da njegova topnost zavisi od pritiska in temperature. Če je bila steklenica izpostavljena nekaj višji temperaturi, se je plin iz vode izločil in nabral v grlu steklenice. To pa se je seveda lahko zgodilo že na poti do končnega potrošnika na transportu, v trgovini itd. Ta plin se namreč z vodo v steklenici več ne veže, v ta namen oziroma da to dosežemo, imamo v polnilnici komplicirane impregnirane stroje za impregnacijo vode s plinom CO₂. Omenili bi še, da nobena naših vod (Tempel in Donat) v steklenici ne vsebuje pretiranih količin plina CO₂. Te znašajo približno 3,5 g/l vode, v Coca coli npr. okrog 8 g CO₂/l pijače. Iz izkustva bi kazalo potrošnikom predlagati, da odpirajo hladne steklenice, takoj ko jih vzamejo iz hladilnika.

Pojav »izbruha« dela vsebine sicer tudi na tak način ne bo popolnoma prenehal, bo pa občutno manjši.

* Ob odprtju steklenice se ta plin nenadoma in s silo požene na prosto in potegne s seboj del vsebine.

Dipl. ing. VLADO ČOH

Delegati nam poročajo

(Nadaljevanje s 3. strani)

dejavni in enakomerno obremenjeni.

Temeljni pogoj za uspešno delo delegatov je informiranje delegatov. Osnovni vir informiranja je dnevno časopisje, sredstva javnega obveščanja in skupščinski »Poročevalec«. Da bi bili delegati čim bolj informirani in dejavni, pa naj bi bila tudi skrb družbenopolitičnih organizacij

—Zveze komunistov, Zveze sindikatov in Zveze socialistične mladine. Informiranje delegatov in delo družbenopolitičnih organizacij z delegati je pogoj, da bodo zbori skupščine delali in odločali v še večji meri na podlagi dogovarjanja delegatov, ne pa s preglasovanjem in ugotavljanjem večine, zaradi nepoučenosti in nezainteresiranosti delegatov.

J. E.

Mladinsko športno srečanje zdravilišč Radenci - Rogaška Slatina

V soboto, dne 16. 4. 1977, se je odvijalo pri nas mladinsko športno srečanje med Zdraviliščema Radenci in Rogaška Slatina. To je bilo letos drugo zaporedno srečanje, lansko je potekalo v Radencih. Tekmovanja se je udeležilo približno 30 mladincev iz Radenc ter prav toliko naših. Tekmovali smo v naslednjih disciplinah:

mali nogomet — moška ekipa,
košarka — moška ekipa,
rokomet — moška ekipa,
kegljanje — moška in ženska ekipa,
streljanje — moška in ženska ekipa,
pikado — moška in ženska ekipa.

Boljši rezultat so dosegle naše ekipe, zbrale so 5 točk od 9 možnih. S tem smo si priborili tudi pokal, ki ostane trajna last naše OO ZSMS ter diplome za posamezne

discipline. Diplome smo prav tako podelili tudi ekipam Zdravilišča Radenci za dosežene boljše rezultate v posamezni disciplini.

Zaključek s podelitvijo pokala ter diplom smo imeli na Bellevueju. Od povabljenecv se ga je udeležil le predsednik Konference OOS Zdravilišče. Vse stroške, ki so nastali ob tem srečanju, od nabave pokala in diplom do zaključka, nosimo mi, ker je bil tak predhodni dogovor med obema OO ZSMS.

Samo srečanje je potekalo v resnično športnem duhu, tekmovanje je bilo pošteno v vseh disciplinah, zato smo prepričani, da smo si naslov zmagovalca letošnjega srečanja pošteno prislužili in bomo s ponosom razstavili pokal in diplome.

Zahvaljujemo se vsem mladincem in mladincem za njihov trud v upanju, da bo prihodnje srečanje, ki bo v Radencih naslednje leto, prav tako uspelo.

Obenem se zahvaljujemo tudi vsem tistim, ki so pomagali pri realizaciji srečanja, predvsem TVD Partizanu Rogaška Slatina, ki nam je prepustil športne terene in nekaterim tovarišem iz Zdravilišča, ki so imeli razumevanje za naše srečanje.

OO ZSMS
ZDRAVILIŠČE

Prepisali smo

Direktor v očeh birokratov

Če prihaja kasneje v službo, pravijo, da izkorišča svoj položaj, če pa prihaja točno, potem je stremuh.

Če kolektiv uspešno posluje, mu pravijo, da je diktator, če pa posluje slabo, tedaj govore, da je slab voditelj.

Če redno izpolnjuje sporazume, pravijo, da nima lastnih zamisli, in če jih ne izpolnjuje, pa pravijo, da ne ceni sodelavcev.

Če obiskuje večkrat višje voditelje, govore, da je petolizec, če pa k njim ne zahaja, mu očitajo neomejeno samopašništvo.

Če z delavci neguje dobre odnose, govore, da je vse spekulativno premišljeno, če pa ne, mu očitajo, da je domišljav.

Če ne spoštuje predpisov, je nevesten, če jih izpolnjuje, pa govore, da je birokrat.

(Iz knjige »Direktor v samoupravni socialistični družbi«.)

Seja odbora za strokovno izobraževanje

Na 19. seji Odbora za strokovno izobraževanje, ki je bila 8. aprila, so člani odbora obravnavali naslednje:

1. Pod prvo točko so obravnavali predlog skupne komisije podpisnic sporazuma o štipendiranju v SR Sloveniji o povišanju vrednosti točke od 1,56 na 1,79 din. Po novi vrednosti točke, ki velja od 1. 1. 1977, znaša v naši DO najnižja štipendija, to je za zadosten uspeh na srednji ali poklicni šoli 800 dinarjev, najvišja na isti vrsti šol pa 1170 dinarjev. Višje in visokošolci dobijo za najslabši pozitiven uspeh 1070 dinarjev, za najboljši učni uspeh pa 1800 dinarjev.

2. Samoupravni sporazum o štipendiranju nas obvezuje, da objavimo do 30. aprila prosta učna mesta in štipendije za šolsko leto 1977/78. DS TOZD in SDS so dali naslednje potrebe, ki jih je odbor potrdil in sklenil, da se objavijo v Radiu Šmarje ter prijavijo skupnosti za zaposlovanje.

Štipendije:
ekonomski tehnik 3
administrativni tehnik 1
fizioterapevt — srednji 1
višji dietni tehnik 1

Učna mesta:
8 kuharjev
5 natakarjev
1 slaščičar

(Nadaljevanje na 8. strani)

Kako je s pogrebnimi prevozi v Rogaški Slatini

Nedavno je razposlalo OKP Rogaška Slatina krajevnim skupnostim in nekaterim delovnim organizacijam dopis kot obvestilo, da nimajo prevoznega sredstva za prevoz umrlih od doma na pokopališče in naj se občani za prevoze obračajo na Pogrebni zavod Celje.

Ne moremo mimo te odločitve OKP brez razmišljanja in pripomb naših občanov.

Ko je pred leti v vodovodnih ceveh zmanjkalo vode, smo na delavskih svetih z dvigom rok izglasovali OKP dolgo-ročno posojilo; ko je v preteklem letu drugič zmanjkalo vode, smo se zavzemali za podražitev vode, ki je tako dobila ceno, ki je med najvišjimi daleč naokoli. Nimamo izbire, če hočemo imeti vodo.

Glavovali smo tudi za predlog, da se dotira OKP za ureditev smetišča v Rogaški Slatini. Mar naj rečemo ne? Vemo da je tudi smetišče važno, zato nimamo alternative (menda za druge delovne organizacije ni važno, ker nihče razen KORS ni ničesar prispeval).

V krajevni skupnosti smo izglasovali sklep, da se s prispevki delovnih organizacij zgradi mrliška veža, asfaltira cesta na pokopališče in okrog pokopališča, uredi parkirni prostor pri mrliški veži in okolica.

Toda glej ga šmenta. V OKP so pogruntali zelo enostaven in originalen sklep: umrle krajanje naj prevažajo od doma na pokopališče Pogrebni zavod iz Celja. Pravijo, da se jim avto ne izplača. Menda se jim sploh ne izplača opravljati komunalnih uslug, ker ni zaslužka.

Moramo biti pripravljeni, da ne bo jutri novega presenečenja, če bo OKP vse komunalne dejavnosti, ki se ne izplačajo, opustilo. Tako lahko pričakujemo, da bomo slej ko prej prevažali naše pokojnike v Celje, kjer bo Pogrebni zavod organiziral vse pogrebne svečanosti, ker se jim to izplača. Tam imajo na zalogi tudi vse vrste krst, vence itd.

Tako razmišljajo pri OKP, še bolj pa seveda mi delovni ljudje v Rogaški Slatini.

Kaj pa pravi občinski odlok o pokopališkem redu, odlok o pogrebnem ceremonialu pa drugi predpisi, ki urejajo te zadeve?

Ko smo obravnavali osnutke odlokov, smo slišali tudi o dolžnostih in obveznostih OKP. Ali pa morda teh nima? Prav gotovo bo še treba tudi o teh razpravljati. L. M.

Mladinci športniki - ne tako!

Konferenca sindikata je na svoji seji obsodila zaključno dejanje po tekmovalju športnikov mladincev zdravilišč iz Rogaške Slatine in Radenske iz Radencev.

Predmet obsodbe ni pogostitev udeležencev tekmovalja, še posebej ne mladinske vrste iz prijateljske delovne organizacije. Vprašamo se pa, zakaj je bilo pri skupni večerji še toliko povabljenih netekmovalcev.

Svojevrstna posebnost zaključne pogostitve pa je potrošnja alkohola, konkretno vina. Popili so 53 litrov vina, 3 stekl. piva in 3 kave. Skupno pa je bilo okoli 40 tekmovalcev in 20 netekmovalcev. Za pijače je bil porabljen znesek 2692 din. Toda glej, nihče ni želel sokov, deita ali drugih brezalkoholnih pijač. Da se bomo pravilno razumeli: manj kritično bi izzvenela visoka poraba denarja, če bi za isti znesek popili brezalkoholne pijače. Alkohol in športnik mladinec, ne, to ne gre skupaj. Nezdržljiv pojav v boju proti alkoholizmu in za zdrav duh v zdravem telesu.

Sredstva, ki so jih samoupravni organi namenili za šport, naj se porabijo za tekmovalja. Namensko koristenje oziroma zapravljanje bo imelo neugodne posledice.

To naj bo v premislek predsedniku in odboru mladinske organizacije za ravnanje ob podobnih priložnostih. Sč.

KADROVSKE NOVICE

V mesecu aprilu 1977 so sklenili delovno razmerje naslednji delavci:

SDS Skupne službe
Lavič Ivica — razporejen na delovno mesto nakladanje-razkladanje v skladišču Reka za nedoločen čas.

TOZD ZDRAVILIŠKA DEJAVNOST

Restavracije
Korez Regina — razporejena na delovno mesto čistilka restavracij — za določen čas;

Podhraški Vera — razporejena na delovno mesto pomivalka — za določen čas;

Žerak Matilda — razporejena na delovno mesto pomožni natak — za določen čas;

Anderluh Veronika — razporejena na delovno mesto čistilka restavracij — za določen čas;

Zgajner Olga — razporejena na delovno mesto čistilka kuhinjskih prostorov — za določen čas;

Zagoršek Štefanija — razporejena na delovno mesto pomivalka — za določen čas;

Lotrič Jožica — razporejena na delovno mesto pomožni delavec v strežbi za določen čas;

Mesiček Danica — razporejena na delovno mesto čistilka restavracij — za določen čas.

Hoteli

Putanec Helena — razporejena na delovno mesto žurnalist Donat — za določen čas;

Ogrizek Štefanija — razporejena na delovno mesto blagajnik v recepciji — za določen čas;

Herič Milojka — razporejena na delovno mesto hotelski vratar — za določen čas.

Zdravstvo

Andošek Štefanija — razporejena na delovno mesto kopalec — za določen čas;

Gobec Helena — razporejena na delovno mesto kopalec — za določen čas;

Čoh Erika — razporejena na delovno mesto kopalec — za določen čas.

TOZD VZDRŽEVALNA DEJAVNOST

Tramšek Zdenka — razporejena na delovno mesto strojna perica — za določen čas.

Delovno razmerje je prenehalo v mesecu aprilu naslednjim delavcem:

TOZD ZDRAVILIŠKA DEJAVNOST

Restavracije
Beloševič Željku — razporejenemu na delovnem mestu pomožni natak — sporazumno;

Zajec Josipi — razporejeni na delovnem mestu čistilka restavracij — sporazumno;

Sajko Nadi — razporejeni na delovnem mestu pomožni delavec v strežbi — samovoljno zapustila delovno mesto;

Kolar Cilki — razporejeni na delovnem mestu čistilka restavracij — invalidsko upokojena.

V mesecu aprilu sta sklenila zakonsko zvezo Kregar Marija, pomivalka v TOZD zdrav. dejavnost in Cverlin Franc, skladiščni delavec v TOZD Polnilnica. Rodila je delavka Mikša Darinka, kontrolor v TOZD zdrav. dejavnost — sina.

K. T.

Humor in razvedrilo

POSTENJE

Ves razburjen plane v bife Francelj in živčno vpraša natakarka:

»Ali ste našli mojo dernarico?«

Natakarka: »Izvolite, tukaj jo imate.«

Francelj: »Res pohvalno za vas. Končno sem le našel poštenjaka. Povpraševal sem že v štirih bifejih pa so ti falotje vsi zanikali.«

ŽIVLJENJSKA POTA

Milijonar zaide v hotelsko pomivalnico, kjer naleti na starejšega možakarja, ki je pomival krožnike.

Reče mu: »Potolazite se. Tudi jaz sem začel kot pomivalec pa sem danes milijonar.«

»Že, že«, pravi pomivalec, »je pa razlika med nama v tem, da sem jaz že bil milijonar.«

ŠKOTSKA

Škot leži na smrtni postelji in reče zaupno svojemu staremu prijatelju:

»Veš, celo življenje sem hranil buteljko najboljšega whiskyja, da bi jo popil za kakšen poseben življenjski dogodek. Pa tega ne bom dočakal. Stori mi uslugo in poškropi z njim moj grob.«

»Zelo rad, moj stari prijatelj. Dovoliti pa mi moraš le, da bo ta whisky stekel poprej po mojem grlu.«

IMPOTENCA

Z občutkom krivde in sramu, ker ni bil uspešen v postelji, modruje zjutraj mož ob postelji svoji ženi:

»Ne razumem tega, ko pa sem na nogometnem igrišču vedno prava zvezda in v odlični formi.«

Žena: »Dobra ideja. Kaj ko bi danes poskusila na nogometnem igrišču.«

OHRANITEV VRSTE

»Tudi jaz bi rad to počel kot bik« pravi Janez nežno prek plota sosedovi Micki, ko sta opazovala bikovo aktivnost pri kravi.

»Pa pokusi, ko bo bik končal. Saj vidiš, da je krava zelo pohlevna in najbrž bi ne bilo problema«, odvrne Micka.

VRELCI — glasilo delavcev Zdravilišča Rogaška Slatina. Izdajajo ga delavski sveti vseh TOZD in SDS Zdravilišča. Izhaja mesečno v nakladi 750 izvodov in ga prejemaajo vsi člani delovne skupnosti brezplačno. Ureja ga uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik: Stane Čujež. Tisk in kilšeji: ČGP Mariborski tisk. Glasilo je oproščeno temeljne davka od prometa proizvodov na osnovi mnenja republiškega sekretariata za informacije.

(Nadaljevanje z 2. strani)

TOZD in se zavzemati za realnejše obremenitve združenega dela v proizvodnem krogu.

Samoupravni organi TOZD morajo skrbeti za racionalne transakcije prostih lastnih finančnih sredstev, da bodo kratkoročno združena po najugodnejši tržni ceni. Tuja sredstva najemati le, če je podan neposreden in neogiben interes.

Gornje misli naj bi ne bile s tem zaključene. Sprožijo naj še mnogo zamisli, ki bi nas privedle do zastavljenega cilja.

Sč.

(Nadaljevanje s 7. strani)

- 1 vodovodni instalater
- 1 strojni ključavničar
- 1 električar
- 2 vrtnarja

3. Odbor je na predlog sveta hotelske enote razdril učno pogodbo z Galun Roziko. Imenovana je neupravičeno izostala z dela 9-krat že v mesecu februarju. Kljub temu, da smo se z njo in starši dogovorili, da se to ne bo več dogajalo, je še vseeno manjkala štirikrat. Imela pa je tudi negativen uspeh kljub temu, da je razred ponavljala.

4. Pod točko razno je odbor odobril Šolskemu kovinarskemu centru v Štorah znesek 600 din za ureditev jedilnice in šolske kuhinje. Sklep je utemeljil s tem, da se v centru šolajo dva do trije naši učenci.

Odbor je tudi odobril povračilo stroškov, ki so nastali v zvezi z izobraževanjem nekaterih naših delavcev.

F. PLOHL

	Jezik klasične indijske literature	Dobri poznavalci vin	Del knjige	Ameriško m. ime (drsalec Wood)	Država na jugu ZDA	Nekdanji pravniški poklic	Grška pokrajina	Mestni gostinški lokal
Zmenek, arečanje								
Hitra afriška žival								
Kar velja za normo								
Strast, poželenje				Domače ž. ime				
Sodobni slovenski pesnik (Viktor)				Japonsko mesto			Polmer	
Romano Guardini			Težak kamion			Alfred Nobel	Cezarjev ljubljenelec	
Obrat grafične industrije			Pravilnik			Rdeč dragulj		
„Električna“ morska riba	Torino	Prakritski jezik			Zaporedni črki s konca abecede			Nekdanji turški tlačani
Stik, spoj					Iglavec			
Ruska carica					Japonski drobiž			
Lahka kovina (znak Al)								
Tovarna v Kamlnku						Ljudska pritrilnica		